

Mistras verksamhetsstrategi 2014 - 2016

Innehållsförteckning

Innehåll

ÄNDAMÅL	2
1 Omvärldsanalys och nuläge	2
2 Programportföljens sammansättning.....	2
3 Hur mycket ska investeras i forskning?.....	3
4 Forskningsinitiering	3
5 Finansieringsformer	3
6 Motfinansieringskrav och indirekta kostnader	4
7 Samverkan.....	4
8 Kommunikation	4
9 Utvärderingar.....	5
10 Placeringspolicy	5
Bilaga 1 Omvärldsanalys och nuläge - Mistras position i förhållande till andra forskningsfinansiärer	7
Bilaga 2 Hur mycket ska investeras i forskning?	11
Bilaga 3 Forskningsinitiering.....	12
Bilaga 4 Mistras finansieringsformer	13
Bilaga 5 Samverkan med andra forskningsfinansiärer	14
Bilaga 6 Kommunikationsstrategi	16

Ur Mistras stadgar

ÄNDAMÅL

1§ Stiftelsen, vars benämning skall vara Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, har till ändamål att stödja forskning av strategisk betydelse för en god livsmiljö.

Stiftelsen skall främja utvecklingen av starka forskningsmiljöer av högsta internationella klass med betydelse för Sveriges framtida konkurrenskraft.

Forskningen skall ha betydelse för lösandet av viktiga miljöproblem och för en miljöanpassad samhällsutveckling. Möjligheterna att uppnå industriella tillämpningar skall tagas till vara.

1 Omvärldsanalys och nuläge

Det finns ett flertal svenska finansiärer som finansierar forskning med en liknande inriktning som Mistra. Genom riktade satsningar och hög profil ger Mistra ett betydande avtryck inom utvalda områden, även om Mistra i ekonomiska termer är en förhållandevis liten spelare. Under de drygt 20 år som Mistra har verkat har många viktiga framsteg gjorts på miljöområdet, och inte sällan har forskningsbaserad kunskap haft en avgörande betydelse för dessa framsteg. Trots framstegen finns många utmaningar kvar. Reducera utsläppen av växthusgaser, stoppa utarmning och förlust av naturliga ekosystem och ekosystemtjänster samt förhindra spridning av föroreningar i miljön är problem som måste lösas för att skapa ett i grunden hållbart samhälle.

Fördjupning - bilaga 1.

2 Programportföljens sammansättning

Sammansättningen av Mistras portfölj för investeringar i forskning fortsätter under perioden att vara bred och mångfacetterad. Internationell samverkan är ett naturligt inslag i programmen. Mistra tar ombord forskningsutmaningar som andra finansiärer av olika skäl har svårare att satsa på. Två huvudlinjer är tydliga; 1) innovationsdriven forskning med inriktning mot kommersialisering och 2) policyutveckling som stöd för miljöarbete och en hållbar samhällsutveckling. Mistras beslut om investeringar i forskning ska vara underbyggda av följande frågeställningar;

1. Finns det andra aktörer som kan avsätta väsentligt mer resurser än Mistra inom ett område bör Mistra avstå även om ett område är av hög miljöstrategisk angelägenhetsgrad. Energiforskning är ett sådant exempel där Energimyndigheten och andra finansiärer satsar väsentligt mer än vad Mistra kan göra.

2. Om avnämare visar på ett stort engagemang och resultaten bedöms kunna omsättas i praktiska beslut och åtgärder inom rimlig tid så ska det vägas in som ett argument för beslut om att satsa.

3. Om nya grupperingar av forskare representerande olika discipliner avser att samverka så utgör även detta ett argument för Mistra att överväga att satsa.

Sammantaget så ska en balans med de två huvudlinjerna eftersträvas i programportföljen vilket innebär att tyngdpunkten ska under perioden ligga på den innovationsdrivna, mer tekniska forskningen när gäller forskningsinitiering.

3 Hur mycket ska investeras i forskning?

För perioden 2014 - 2016 kommer högst 600Mkr disponeras för investeringar i forskning samt 65 Mkr för omkostnader (kansli, styrelse etc.), dvs en utbetalningsnivå i paritet med den som gällt sedan mer än 10 år. Nivån på Mistras kapital påverkas av marknadssvängningar vad gäller aktier och räntor samt årliga utbetalningar till forskning. En utbetalning på denna nivå bedöms enligt beräkningar medföra att Mistra har förbrukat sitt kapital till ca 2025 - 2030.

Fördjupning - bilaga 2.

4 Forskningsinitiering

För Mistra är det viktigt att identifiera forskningsområden där vi kan göra skillnad. Det kan t.ex. vara områden som andra finansiärer inte prioriterar eller områden där Mistra genom att gå in kan ge en betydande förstärkning. Utgångspunkten är de ovan beskrivna hållbarhetsutmaningarna liksom det tvärvetenskapliga angreppssätt som är Mistras kännetecken. För att identifiera områden för nya satsningar krävs både en väl utvecklad och strukturerad omvärldsbevakning samt en öppenhet för nya idéer. När ett område har utkristalliserats görs normalt en utlysning, varigenom hela forskarsamhället och andra berörda intressenter inbjuds att delta. I vissa fall, när det bedöms vara mer ändamålsenligt, kan programförslag tas fram i samverkan med en värdorganisation utan föregående utlysning.

Fördjupning - bilaga 3.

5 Finansieringsformer

Mistra har tre huvudsakliga former för finansiering av forskning;

- Program har varit grundmodellen genom åren och är fortfarande den vanligaste formen. Ett program är byggt kring en eller flera konkreta frågeställningar ("miljöproblem") och består oftast av gränsöverskridande forskning mellan olika discipliner. Ett program kan omfatta forskargrupper från flera universitet/högskolor och andra medverkande enheter.

- Forskningscentrum är en större satsning som syftar till att utveckla och stärka forskningen inom strategiskt viktiga områden och att på sikt etablera bestående forskningsmiljöer.
- Projektkluster är en sammansättning av flera mindre projekt kring en tematisk satsning. Inrättande av projektkluster kan tillåta en större grad av risktagning och kan ligga till grund för framtida satsningar på program.

Det finns även möjlighet att använda andra finansieringsformer där det finns behov.

Fördjupning - bilaga 4.

6 Motfinansieringskrav och indirekta kostnader

Mistra ställer normalt krav på motfinansiering för alla satsningar. Motfinansieringskravet finns dels för att sökande ska kunna visa att forskningsområdet är prioriterat på det egna lärosätet (eller motsvarande), dels för att skapa förutsättningar för en finansiering som sträcker sig längre än Mistras finansieringsperiod.

Motfinansiering betyder att deltagande universitet, forskningsinstitut, företag eller motsvarande ska bidra med medel, insatser eller motsvarande som motsvarar minst den nivå som anges i utlysningen. De motfinansierande parternas andelar ska framgå i programmets budget. Andelarna behöver inte vara lika stora. Graden av motfinansiering varierar beroende på forskningsinriktning.

Mistra lämnar ett bidrag till indirekta kostnader.

7 Samverkan

Samfinansiering/samverkan med andra finansiärer är av intresse för att realisera forskning inom Mistras prioriterade områden till en lägre insats. Modell för samfinansiering är beroende av övriga aktörer men Mistra avstår samverkan som innebär att Mistras roll och inflytande blir för liten och/eller anonym. Erfarenheterna av de samverkansprojekt som Mistra deltagit i bör utgöra grund för framtida överväganden om samverkan.

Fördjupning - bilaga 5.

8 Kommunikation

Kommunikation bidrar till att Mistra ses som en attraktiv forskningsfinansiär och samarbetspartner för samhälle, näringsliv och akademi. Den skapar både internt utbyte mellan deltagarna i Mistras forskningssatsningar och en dialog med användare som därmed bygger broar mellan forskning och samhälle. Kommunikationen ska skapa en tydlig och enhetlig bild av Mistra och dess verksamhet.

Kommunikationen lyfter fram forskningsresultat så att de kommer till praktisk användning. Varje forskningsprogram, eller annan satsning som Mistra finansierar, har ett uppdrag att lägga upp strategier för sin egen kommunikation.

De närmaste åren ska Mistra se över sin närvaro på sociala medier och hur forskningsprogrammen gemensamt kan bidra till att stärka bilden av Mistra och den forskning Mistra finansierar. Mistra ska facilitera möten och processer inom "sfären" och underlätta för forskare, kommunikatörer m fl i Mistras satsningar att stärka Mistras varumärke.

Fördjupning – bilaga 6

9 Utvärderingar

Mistra har en tradition av att genomföra utvärderingar av hög kvalitet med starka internationella inslag. Utvärderingarna är en förutsättning för att säkerställa kvalitet och relevans i den verksamhet som Mistra finansierar. En robust utvärderingsverksamhet är dessutom starkt varumärkesstödjande.

Mistras stadgar ligger till grund för alla utvärderingar även utlysningstext, programplan och Mistras beslut för den specifika satsningen utgör de konkreta kriterierna. Därutöver deltar Mistra i relevanta tematiska utvärderingar som initieras av andra finansiärer.

Mistras höga ambitionsnivå när det gäller utvärderingar ska fortsätta, men verksamheten måste utvecklas kontinuerligt. Särskilt följande punkter är av betydelse de närmaste åren:

- Mistra har utvärderat den finansierade forskningens effekter sporadiskt. De kommande åren genomför Mistra dylika utvärderingar mera regelbundet och systematiskt.
- Mistra har under senare år infört alternativa finansieringsformer vid sidan av den traditionella programformen. Framtida utvärderingar måste anpassas till denna utveckling.
- Under lång tid har Mistra genomfört separata utvärderingar för bedömning av vetenskaplig kvalitet respektive användarnytta. Dessa två aspekter integreras i fortsättningen.
- Nya former av utvärderingar, t ex följeutvärderingar och ex post-utvärderingar, kan vid behov tillämpas. Syftet med dessa utvärderingar är primärt att ge underlag till förbättringar av verksamheten.
- Ambitionen är dessutom att utveckla nyckeltal för den samlade effekten av Mistras verksamhet för regelbunden uppföljning.

Mistra uppmuntrar forskningsprogrammen (eller motsvarande) att skapa egna utvärderingsmetoder och -rutiner. Förutom att programmets effektivitet ökar, stödjer sådana självinitierade system Mistras utvärderingsverksamhet.

10 Placeringspolicy

Mistras styrelse tar i december varje år beslut om placeringspolicy. Den befintliga policyn ses över och justeras eventuellt i enlighet med gällande verksamhetsstrategi för 2014-2016.

Bilagor

- Bilaga 1 Omvärldsanalys och nuläge. Mistras position i förhållande till andra forskningsfinansiärer.
- Bilaga 2 Hur mycket ska investeras i forskning?
- Bilaga 3 Forskningsinitiering
- Bilaga 4 Mistras finansieringsformer
- Bilaga 5 Samverkan med andra forskningsfinansiärer
- Bilaga 6 Kommunikationsstrategi

Bilaga 1

Bilaga 1 Omvärldsanalys och nuläge - Mistras position i förhållande till andra forskningsfinansiärer

Mistra är en av de stiftelser som bildades i början av 1990-talet genom att överföra medel från de löntagarfonder som hade byggts upp några år tidigare. Stiftelsens ändamål är enligt stadgarna att stödja forskning av strategisk betydelse för en god livsmiljö. När Mistra bildades och under de första åren fanns det inte så många andra finansiärer av miljöforskning. Mistra hade därför en relativt stor betydelse, även om det tog några år för Mistra att komma igång.

Andra svenska finansiärer av forskning om miljö och hållbar utveckling. Angivna belopp avser varje finansiärs totala årliga utbetalning av forskningsmedel. Andelen som går till forskning med relevans för miljö och hållbar utveckling varierar mellan finansiärerna.

Finansiär	Profil	Årlig utbetaln. (miljarder kr)
Vinnova	Finansierar forsknings- och innovationsmiljöer och skapar mötesplatser mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor. ”Transport och miljö” är ett av Vinnovas 11 strategiska områden.	2
Formas	Finansierar grundforskning och behovsmotiverad forskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande.	1
Naturvårdsverket	Finansierar forskning till stöd för Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens arbete.	0,1
Energimyndigheten	Stödjer forskning och utveckling för ny kunskap kring tillförsel, omvandling, distribution och användning av energi. Energimyndigheten finansierar även forskning om energieffektiviteten i transportsektorn.	1,3
SSF	Stödjer forskning inom naturvetenskap, teknik och medicin som ska kunna nyttiggöras inom svensk industri och samhället i övrigt. Finansierar miljö-/hållbarhetsforskning, bl.a. inom energi, bygg och biologiska produktionssystem (utlysning våren 2014).	0,6
KK-stiftelsen	Finansierar forskning och kompetensutveckling vid Sveriges 16 nya universitet och högskolor, när den sker i samverkan med näringslivet. Syftet är att bygga upp internationellt konkurrenskraftiga kunskapsmiljöer vid lärosätena. Enstaka projekt har miljöprofil.	0,3

Idag finns det flera svenska finansiärer som finansierar forskning med en liknande inriktning som Mistra, bl. a. Formas, Naturvårdsverket, Vinnova och Energimyndigheten och SSF. KK-stiftelsen finansierar forskning som ibland tangerar Mistras uppdrag. Vetenskapsrådet, som är den största statliga forskningsfinansiären i Sverige, finansierar främst grundforskning, men genom bredden i ämnesområden finns beröringspunkter.

Horizon 2020 är EU:s nya ramprogram för forskning och innovation. Det nya programmet kommer att löpa under perioden 2014-2020 och ha en total budget på runt 70 miljarder euro. Programmet består av tre delar: 1) spetskompetens, 2) industriellt ledarskap och 3) samhällsliga utmaningar. Flera av de samhällsliga utmaningarna rör miljön, bl.a. hållbart jord- och skogsbruk, ren och effektiv energi, gröna transporter och klimatåtgärder.

Genom riktade satsningar och hög profil kan Mistra ge betydande avtryck inom utvalda områden, även om vi i ekonomiska termer jämfört med andra forskningsfinansiärer är en liten spelare.

Hållbar utveckling och lösandet av miljöproblem – hur går det?

Om man ser tillbaka på de drygt 20 år som Mistra har verkat har många viktiga framsteg gjorts på miljöområdet. Inte sällan har forskningsbaserad kunskap haft en avgörande betydelse för dessa framsteg. Samtidigt har forskningen också ökat vår förståelse av hur komplexa miljöfrågorna är och hur de griper in i samhällets alla sektorer. På många områden, och det gäller inte minst klimatfrågan, finns en enorm kunskap samlad, men det är inte alltid så lätt att omsätta denna kunskap i handling på en politisk och global nivå.

I Sverige är sedan slutet av 1990-talet miljö kvalitetsmålen ett ramverk för miljöpolitiken. Miljö kvalitetsmålen anger ett slags idealtillstånd som samhället strävar emot genom att vidta olika åtgärder. Naturvårdsverket utvärderar regelbundet hur detta arbete går och gör bedömningar av om det är möjligt att nå miljö kvalitetsmålen till 2020. Den senaste bedömningen (från 2014) är att med nuvarande insatser och styrmedel kommer endast två av de sexton miljö kvalitetsmålen att nås till 2020. De mål som har goda förutsättningar att nås är *Skyddande ozonskikt* och *Säker strålmiljö*. För vissa mål, t.ex. *Bara naturlig försurning* och *Ingen övergödning*, bedöms nuvarande och planerade insatser leda till tydliga förbättringar, men återhämtningstiden är så pass lång att det ändå inte går att nå målen till 2020.

Globalt finns många framtidsutmaningar för miljön. En överskuggande fråga är alltjämt klimatförändringarna. De internationella förhandlingarna om utsläppsminskningar har gått trögt de senaste åren. Däremot har framsteg gjorts på regional nivå, t.ex. introduceras handelssystem för utsläppsrätter i nya områden. En ganska tydlig trend, men som kanske sviktar i tider av ekonomisk tillbakagång, är att det läggs större vikt vid hållbar utveckling generellt. Många större företaget har anammat konceptet CSR (Corporate Social Responsibility). Även många städer och kommuner arbetar aktivt med hållbar utveckling.

Ökande befolkningsmängd och välstånd i världen ökar trycket på naturliga ekosystem och den biologiska mångfalden. I det globala perspektivet är avskogning, särskilt i tropikerna, det stora

problemet. En växande global medelklass som övergår från spannmålsdiet till mer kött driver på utvecklingen. Även behovet av biobränslen, som ersättning till fossila bränslen, har betydelse för utvecklingen. Det finns också ett stort tryck på de vilda fiskbestånden.

Föroreningar i miljön, som också i många fall påverkar hälsan, fortsätter att vara ett problem i världen. Ökande produktion och konsumtion bidrar till ökade utsläpp av föroreningar på global nivå. Historien visar dock att lagstiftning tillsammans med tekniska framsteg kan förhindra spridningen, t.ex. genom rening, effektivare produktionsmetoder och insamling av förbrukade varor. Västvärlden har kommit betydligt längre på det här området än övriga världen. Att begränsa utsläppen och spridningen av små partiklar, markozon och skadliga kemikalier är en fortsatt stor utmaning.

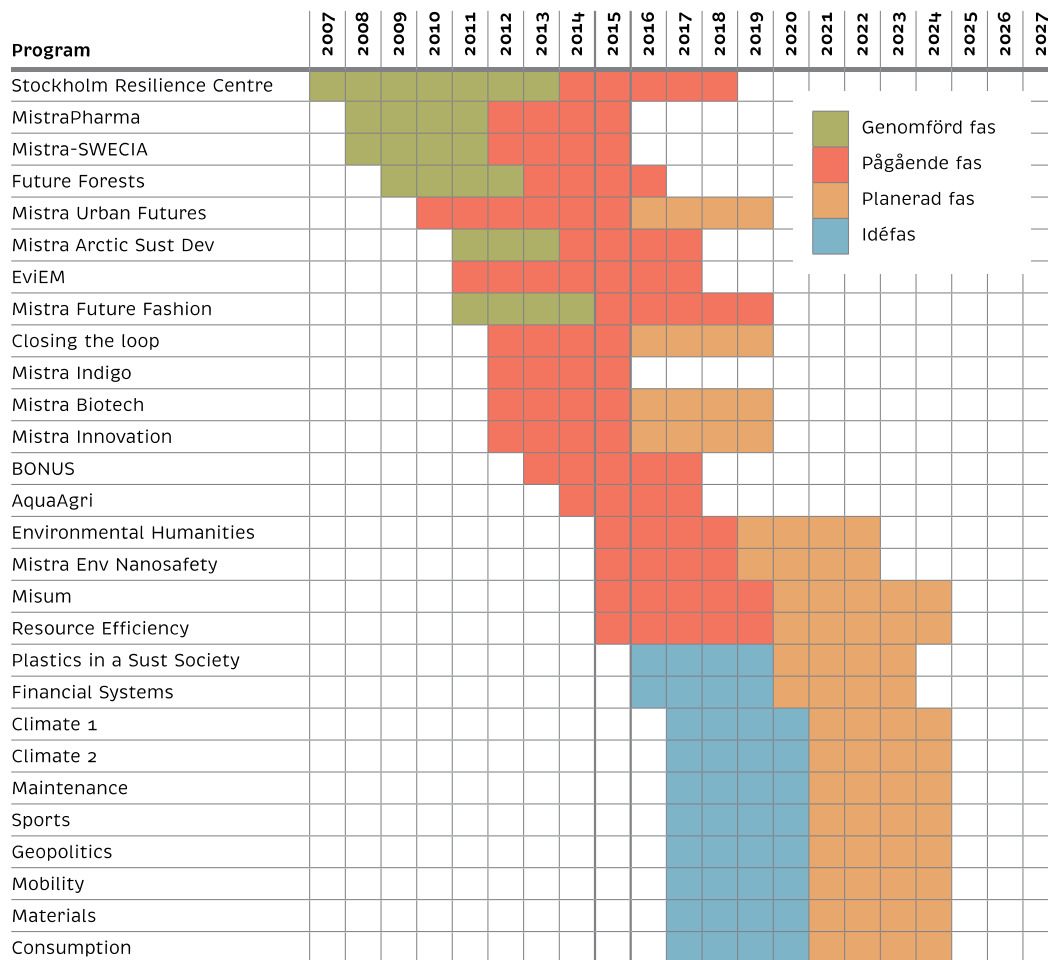
En svår nöt att knäcka är hur man både kan få till stånd en hållbar utveckling och skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Ett steg för att nå dit är att bli bättre på att mäta och värdera olika ekosystemtjänster och naturkapitalet. Konkret handlar det om att skapa en ekonomisk tillväxt som inte innebär negativ miljöpåverkan och brist på ändliga naturresurser.

Mistras programportfölj

Mistra har under sin livstid initierat över 50 forskningsansatser. Flertalet av dessa är program enligt den modell som Mistra tidigt utvecklade, några är ansatser i annat format.

Det finns en stor bredd i dagens programportfölj. Mistra finansierar bl.a. forskning om avfall, urban utveckling, resiliens, klimat, läkemedel, modeindustrin, handel, bioteknik, skogsbruk, den arktiska miljön och global handel. Mistra finansierar också ett råd (EviEM) som genomför systematiska utvärderingar av forskningsresultat till stöd för miljöarbetet.

Mycket av den forskning som Mistra finansierar är tvärvetenskaplig med ett relativt stort inslag av samhällsvetenskap.

Mistras programportfölj.

Bilaga 2

Bilaga 2 Hur mycket ska investeras i forskning?

Mistras styrelse har vid flera tillfällen erhållit underlag för risker och möjligheter gällande Mistras livslängd givet olika antagna nivåer på utbetalningar samt portföljstruktur. Den senaste beräkningen gjordes under 2011. Dessa beräkningar har nu uppdaterats. I beräkningarna har portföljens värde per 30 april på ca 2 825 miljoner kronor 2013 använts. Vidare har de redovisade årliga utbetalningsnivåerna för de närmaste åren lagts in enligt budgeterade belopp inför 2013 samt efter det justerats med tre olika scenarier.

Samma antaganden avseende tillgångsslagens avkastning och risk som användes vid de tidigare undersökningarna har använts här, vilket innebär en ganska måttlig riskpremie på 3 % aritmetriskt för aktier relativt räntor.

Slutsatser är följande med nuvarande portfölj med ca 50 % aktier och utbetalning enligt ovan ger miljoner kronor (inom parentes motsvarande siffror från kalkylerna 2011):

Behåller nuvarande nivå

Mistra ligger kvar med samma nivå som idag d.v.s. en utbetalningstakt på ca 200 miljoner kronor per år plus kanslikostnader på 25 miljoner kronor.

Utbetalningsnivån innebär att medlen kommer att förbrukas med tiden och att stiftelsen måste börja förbereda avveckling någon gång runt 2025. Förväntad livslängd 2029 (2026)

Minskar utbetalningarna till ca 150 miljoner kronor per år

Denna nivå på 175 miljoner kronor (ca 150 miljoner kronor + 25 miljoner kronor för kanslikostnader) förutsätter antingen ökad samfinansiering med andra finansiärer eller färre eller mindre programsatsningar. Vill Mistra ha samma påverkan på miljöforskningen som tidigare krävs ökat samarbete med andra finansiärer. Förväntad livslängd 2034 (2034)

Nivå för evigt liv

Gränsen för att stiftelsen med största sannolikhet skulle kunna ha ett evigt liv, ligger runt 85 miljoner kronor (80 miljoner kronor). Om stiftelsen bestämmer sig för att satsa på evigt liv kommer troligen riskaverseringen att öka något varför nivån troligen kan ligga några miljoner kronor över 85 miljoner kronor.

Konsekvenser av en nivå för evigt liv:

Fasa ut nuvarande program så snabbt som möjligt.

Sätt inte igång några nya program under de närmaste åren

Om inte inflytandet för Mistra ska minska kraftigt förutsätter det en aktiv diskussion om ökade samarbeten med andra finansiärer.

Kanslikostnader behöver minskas.

Bilaga 3 Forskningsinitiering

Mistras forskningsinitiering är en process i tre steg.

1 Kartläggning

Genom omvärldsbevakning, bl.a. i form av dialog och möten med forskare, företag, myndigheter och organisationer, får Mistra idéer och förslag till nya forskningssatsningar. Mistra har ingen förslagslåda, men det lämnas ändå in en del spontana förslag från forskare och andra. Mistra återkopplar alltid till dem som lämnat förslagen. Det är överhuvudtaget viktigt att processen att kartlägga och välja ut intressanta förslag är så transparent som möjligt.

Som ett komplement till omvärldsbevakningen bör en internationell workshop anordnas för att få nya – och gärna originella – uppslag. En sådan workshop bör planeras noga. Den bör vara sammansatt av forskare med olika vetenskaplig bakgrund blandat med personer från andra delar av samhället. Det bör finnas ett underlag till workshopen, t.ex. en omvärldsanalys.

2 Analys

Intressanta förslag vidareutvecklas. Detta görs vanligen genom att Mistra anlitar en internationell arbetsgrupp som gör en analys av forskningsområdet och en eventuell satsnings miljöstrategiska betydelse. För Mistra är det viktigt att identifiera forskningsområden där vi kan göra skillnad. Det kan t.ex. vara områden som andra finansiärer inte prioriterar eller områden där Mistra genom att gå in kan ge en betydande förstärkning. Baserat på analysen fattar därefter Mistras styrelse beslut om huruvida en utlysning ska göras.

3 Utlysning

Det normala förfarandet är att nya satsningar utlyses. På det sättet inbjuds hela forskarsamhället och andra berörda intressenter att delta. Det är en öppen process. Oftast leder en utlysning till flera ansökningar vilket skapar en konkurrenssituation som bidrar till kvalitetssäkringen. Det är lättare att jämföra förslag än att uttala sig om kvaliteten på ett enda förslag.

Utlysningar annonseras på Mistras webbplats. Inkomna ansökningar utvärderas av en internationell panel med experter utifrån vetenskaplig kvalitet och nytta. Beslut om vilken ansökan som beviljas medel fattas av Mistras styrelse.

I vissa fall, när det bedöms vara mer ändamålsenligt, kan programförslag tas fram i samverkan med en värdorganisation utan föregående utlysning.

Bilaga 4

Bilaga 4 Mistras finansieringsformer

Mistra har hittills tillämpat tre olika finansieringsmodeller i olika omfattning:

Program

Största delen av Mistras forskningsinvesteringar är i olika program. Mistraprogrammen varierar i form, livslängd och omfattning, men har en gemensam strävan att bedriva tvärdisciplinär forskning med syfte att belysa och lösa dagens mest betydelsefulla miljöproblem.

Ett program är i normalfallet uppdelat i två faser. Övergång från den första till den andra fasen ger möjlighet till en djupgående utvärdering av arbetet och resultat både externt, av Mistra, och internt inom programmet. På så sätt har forskarna möjlighet att omvärdera sina prioriteringar och ändra i projektportföljen samtidigt som Mistra har möjligheter att ge värdefull återkoppling till programmet genom att nyttja expertis inhämtat från det internationella forskningssamhället. Det är möjligt att utvärderingen resultera i rekommendation att inte fortsätta till den andra fasen.

Centrumbildningar

Genom centrumbildningar ställer Mistra högre krav på långsiktighet än ett forskningsprogram, eftersom centret ska leva vidare även efter att avtalstiden gått ut. Den instans som fungerar som värd för centret garanterar, genom egna resurser, långsiktigheten. Den stora skillnaden mellan centrum och program är långsiktigheten och en större budget jämfört med ett forskningsprogram.

Projektkluster

Satsningar på mindre projekt över en kortare tid är ett bra sätt att testa om en idé har bärkraft som eventuellt program. Projektsatsningar kan vara helt fristående eller ligga i kluster med gemensamma nämnare. Oavsett om det finns uttalat samarbetsförväntningar eller ej, fungera gemensamma aktiviteter som katalysator för att hitta potentiella samarbeten eller synergier.

Bilaga 5 Samverkan med andra forskningsfinansiärer

Generell samverkan

Mistra har regelbundna avstämningar med övriga ”statliga” forskningsstiftelser (dvs. de som bildades av staten på 1990-talet för finansiering av forskning), främst på det administrativa området. Mistra deltar också i en del forum där framför allt statliga forskningsfinansiärer träffas, bl.a. TRANSAM om transportforskning.

Samfinansiering

Mistra har allt sedan begynnelsen i stor utsträckning gått sin egen väg utan att samverka med andra finansiärer. Mistra har gjort egna utlysningar och i de flesta fall varit den enda finansiär som på förhand varit given. Däremot ställer Mistra ofta krav på motfinansiering (från anslagsmottagande organisation eller från näringslivet), men då är det inte Mistra som samverkar eller gör några överenskommelser utan ansvaret ligger på den som tar emot anslaget från Mistra. Strategin att gå sin egen väg kan vara en styrka, men det kan också uppfattas som att Mistra är en sluten organisation.

Den främsta fördelen med samfinansiering är att Mistra kan göra stora satsningar utan att själva skjuta till hela beloppet, jmf diskussionen om stiftelsens livslängd och årliga utbetalningsnivåer. Med samfinansiering får vi en utväxling på de medel vi satsar. En annan fördel kan vara att vi kan gå in i nya satsningar utan att själva göra allt bakgrundsarbete. Vi kan dra nytta av andra finansiärers kontakter med forskare, näringsliv etc. I termer av samhällseffektivitet kan det också vara en fördel med ökad samordning mellan forskningsfinansiärerna (men effektivitetsvinsten kan eventuellt ätas upp av ökade kostnader för samordning och byråkrati).

En viktig fråga att fundera på när vi samverkar med andra är hur vårt varumärke påverkas. Finns det en risk att vi inte lika tydligt kan profilera Mistras varumärke och särprägel? Förutsättningarna att få en Mistraprägel på samfinansierade satsningar ökar förmodligen om vi är huvudfinansiär (den största och kanske helst även satsar mer än 50 %). Om vi är huvudfinansiär blir det också mer uppenbart att det är Mistra som ska vara det främsta ansiktet utåt och administrativt har huvudsansvaret. Samtidigt kan vi kanske inte förvänta oss att andra vill vara med i våra satsningar om vi inte vill vara med och delfinansiera andras. I internationellt samarbete kan det finnas särskilda skäl att släppa ansvaret, t.ex. därför att det etableras en ny gemensam organisation som ansvarar för utlysningar, utvärderingar och administration (som i BONUS med kontor i Helsingfors).

Även om samfinansiering inte har förekommit så ofta i Mistra historia, finns det några exempel. Ett är det samhällsvetenskapliga programmet Utvägar som finansierades från 1996 till 2001. Utvägar genomfördes tillsammans med ett antal statliga forskningsfinansiärer. Mistra var den största finansiären och var ordförande i styrgruppen för programmet. Enligt Swecos utvärdering fanns det en del brister i samordningen mellan finansiärerna, men trots detta tycks programmet ha varit framgångsrikt genom att det gav viktiga lärdomar inför framtida liknande projekt och

genom att det synliggjorde miljöfrågorna inom samhällsvetenskapen. Ett annat exempel är Pro Enviro som finansierades av Mistra och SSF tillsammans (50 % var) och pågick från 2007 till 2010.

Ytterligare ett exempel är samverkan med Formas om två program: Hållbara produktionssystem (med vattenbruk som en del där Mistra finansierar två projekt) och Environmental Humanities. Mistra deltar också i det internationella BONUS-programmet, där finansiärer från länderna runt Östersjön tillsammans med EU utlyser och finansierar projekt utifrån en gemensamt överenskommen forskningsagenda.

Erfarenheterna av de samverkansprojekt som Mistra nu deltar i kommer att utgöra grund för framtida överväganden om samverkan.

Bilaga 6 Kommunikationsstrategi

Kommunikation och användardialog

Genomtänkt kommunikation är viktig för Mistras verksamhet. Den ska bidra till att Mistra ses som en attraktiv forskningsfinansiär och samarbetspartner för samhälle, näringsliv och akademi.

Kommunikationen ska skapa internt utbyte mellan deltagarna i olika forskningssatsningar och skapa en dialog med användare och därmed bygga broar mellan forskning och samhälle. Den ska lyfta fram forskningssatsningarnas resultat så att de kommer till praktisk användning.

Kommunikationen ska vara en integrerad del av forskningssatsningarnas verksamhet och ska hela tiden utformas utifrån mål och vision. Varje program ska ha en kommunikationsstrategi och en operativ kommunikationsplan som omfattar intern och extern kommunikation. Användarnytta ska vara fokus i all kommunikation. För att lyckas med detta krävs särskild kompetens inom kommunikation. En person ska ha det övergripande kommunikationsansvaret och en särskild budget för kommunikationsarbete ska avsättas inom programmet.

Kommunikationsmål

Mistra ses som en attraktiv forskningsfinansiär och samarbetspartner för samhälle, näringsliv och akademi.

Delmål

- Mistra uppfattas som en forskningsfinansiär som står för tydlighet och hög kvalitet.
- Mistras processer för forskningsinitiering, utvärdering, programstöd och kapitalförvaltning är tydliga, kända, och transparenta för de som berörs.
- Programmets resultat sprids effektivt via forskningsprogrammen och via Mistra.
- Programmen upplever stödet i kommunikationsfrågor som värdefullt.
- För att nå kommunikationsmålen ska Mistra arbeta enligt följande strategi.

Utlysningarna av forskningsinitiativen är centrala i Mistras kommunikation. Inför varje utlysning tar Mistra fram en kommunikationsplan. Mistras riktade kommunikation syftar till att nå de användare och forskare som Mistra anser som relevanta för utlysningen.

Bilden av Mistra förstärks genom att tydligt beskriva Mistras arbetsprocesser (forskningsinitiering, utvärdering, programstöd och hållbar kapitalförvaltning).

Fokus på resultatspridning. Genom goda exempel och konkreta resultat lyfter vi fram att Mistras forskning är av hög klass och gör skillnad för samhälle och näringsliv. Mistra ska vara proaktiva och lyfta fram nytta och resultaten som är kopplade till aktuella ämnen i samhället.

Mistra ställer tydliga krav och följer upp programmens kommunikationsarbete. Det görs i syfte att bidra till att forskningsprogrammets arbete och resultat kommuniceras på bästa sätt.

Mistra stöttar programmen strategiskt i kommunikationsfrågor och ger programmen förutsättningar för sitt eget kommunikationsarbete och tar fram gemensamma metoder och verktyg för kommunikation. Det ger även förutsättningar för synergier mellan programmen.

2014-2016

Utöver det personliga mötet är webben den viktigaste kanalen i kommunikationsarbetet. Under 2014 har Mistra tagit fram en strategi för kommunikation i digitala kanaler. Syftet med en digital strategi är att Mistra, inklusive forskningsprogrammen, ska få en gemensam riktning och ett gemensamt synsätt kring varför och till vem kommunikation i digitala kanaler sker. Detta kommer göras i samarbete med forskningsprogrammets kommunikatörer. Under 2014 genomfördes också ett antal olika aktiviteter med anledning av 20-årsjubileet.